

Honderd jaar geleden

Lucien Valcke

De uitbreiding van de Oostendse haven: eerstesteelegging door Koning Leopold II

Alle Oostendenaars hebben vandaag al wel gelezen, gehoord en gezien, dat er in onze haven veranderingen en aanpassingen gebeuren.

Ook weten ze dat er na jaren van gepalaver - het is nog niet gedaan - nog grote uitbreidingswerken gepland zijn. Degenen die rond de palaver tafel zitten moeten echter niet wanhopen, want toen op 19 juni 1898, Koning Leopold II de eerste steen legde voor de meest ingrijpende verandering en uitbreiding van de haven, die Oostende gekend heeft, na het graven van de drie handelsdokken in 1774 en 1783, is dat voorafgegaan door 26 jaar touwtrekkerij! (1)

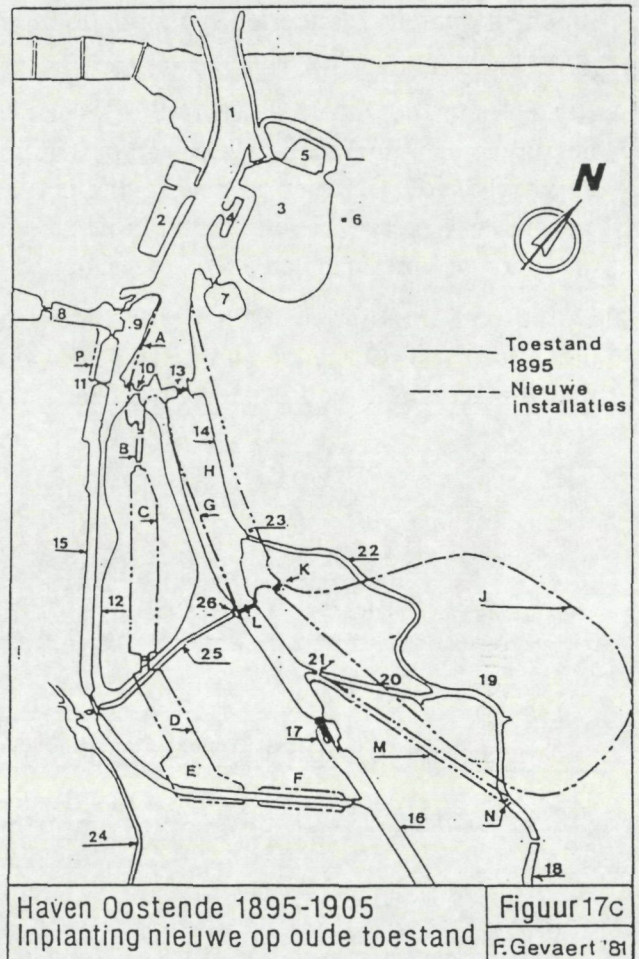
Het heeft inderdaad geduurd van 1872 tot 1898, vooraleer er officieel gestart werd met de werken, die de Oostendse haven zouden omvormen tot hoe wij haar vandaag ongeveer nog kennen.

Eenzijds de pakketbotenkaai, het vlotdok, het houtdok, het zwaaidok, de doksluis aansluitend op het kanaal Oostende-Brugge en anderzijds, de voorhaven, met de diepwaterkaai, aansluitend voorbij de voorhavenbrug op de sassen van Slijkens. (2)

Het sluitstuk, het koninginnestuk van deze uitbreidingswerken, bestond uit de de Smet de Naeyerbruggen en de Demeysluis met haar twee bruggen.

Deze kunstwerken lieten toe dat de scheepvaart toegang had tot de dokken en dat tezelfdertijd het verkeer vlot in en uit Oostende kon, over het verbindingskanaal, over de spoorweg en langs de sluis.

Het is opmerkelijk dat in die tijd alle gebeurtenissen aangegrepen werden om grootse feesten te organiseren, waarbij de gegoede burgers en de hogere standen maar al te graag "paradeerden" voor de gewone bevolking, die massaal kwam kijken naar die onbereikbare praal en pracht.

oud

1. Havengeul.
2. Tijdok.
3. Leopold springsas.
4. Kuisbank.
5. Halve maan.
6. Vuurtoren.
7. Zeewezendok.
8. Handelsdokken.
9. Pakketbotenkaai.
10. Franse sluis.
11. Brugse poort.
12. Franse springkom.
13. Militaire sluis.
14. Achterhaven.
15. Verbindingskanaal.
16. Kanaal Oostende-Brugge.
17. Sassen van Slijkens.
18. Noordede.
19. Noordede.
20. Vingerling.
21. Vingerlingsluis.
22. Noordede.
23. Noordedesluis.
24. Gouwelozeekreek
25. Kamerlinckvaart.
26. Kamerlincksluis.

nieuw

- A. Nieuwe pakketbotenkaai
- B. Nieuwe sluis stadsdokker
- C. Vlotdok.
- D. Houtdok.
- E. Zwaaidok.
- F. Doksluis.
- G. Diepwaterkaai.
- H. Voorhaven.
- J. Spuikom.
- K. Springsas.
- L. Voorhavenbrug.
- M. Nieuwe verbinding Noordede met de geul.
- N. Nieuw afwateringssas voor de Noordede.

In de lokale pers werd uitvoerig bericht over de plechtigheid van de eerstesteenleging en de omkaderende feestelijkheden. (3)

Het programma voorzag:

- op zaterdag 18 juni, concerten op het Wapenplein en in het Kursaal en om 20.00 uur het luiden van alle klokken in de stad en van de beiaard.

- op zondag 19 juni, een optocht naar de haven, gevolgd door de eerstesteenleging. Daarna een lunch en opnieuw concerten, gevolgd door een groot banket in het Kursaal.

Reeds vanaf de zaterdag heerste er onder de bevolking een algemeen gevoel van opwinding en vrolijkheid, o.a. door de bevlagging en versiering van vele gevels en straten in de stad en ook door de aankomst van speciale treinen.

De havenuitbreidingswerken waren inderdaad niet alleen voor Oostende van belang maar ook voor de economie van een groot gedeelte van

het binnenland, en niet te vergeten: de koning kwam persoonlijk die eerste steen leggen.

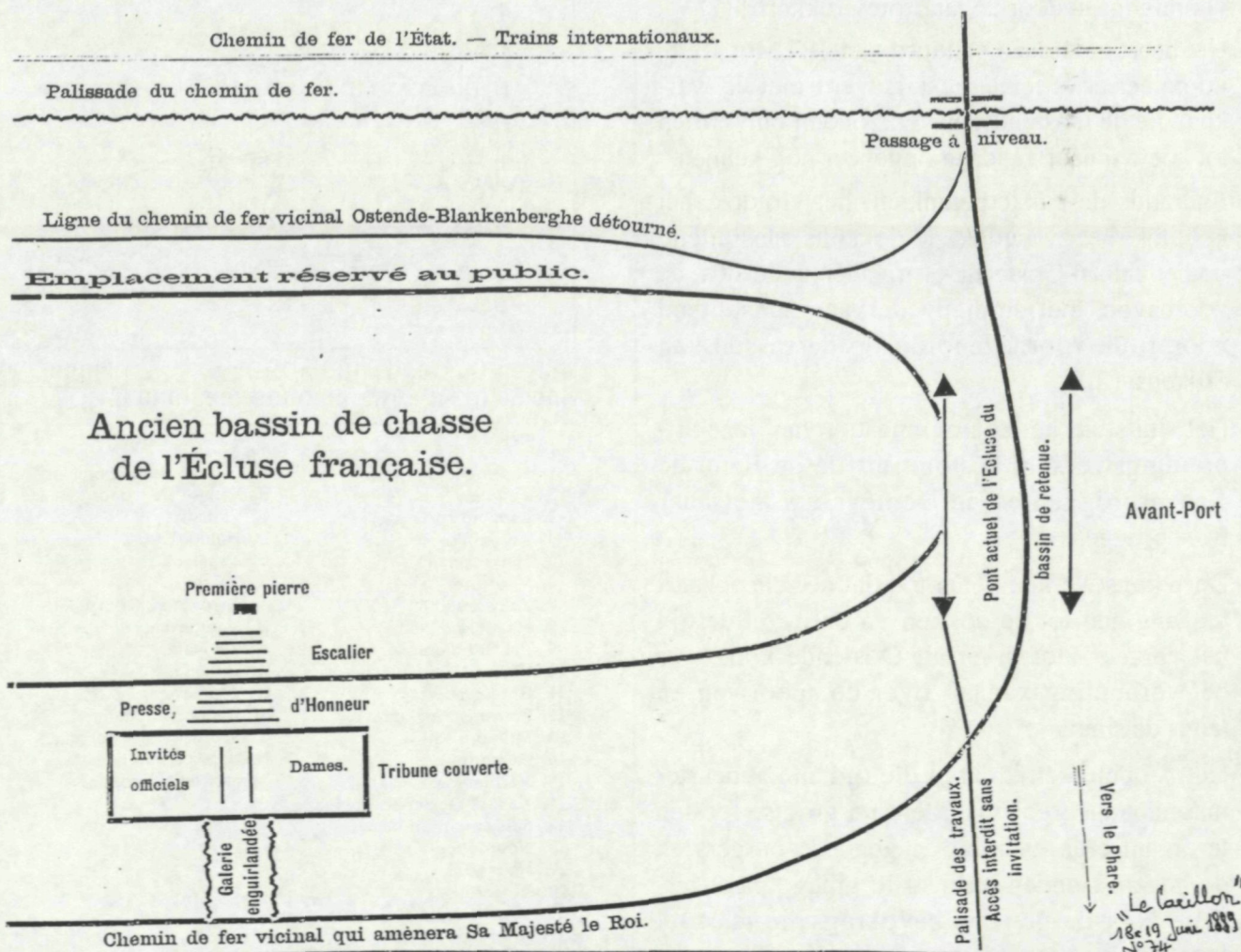
Die zondag om 8 uur weerklonk reeds een eerste kanonschot.

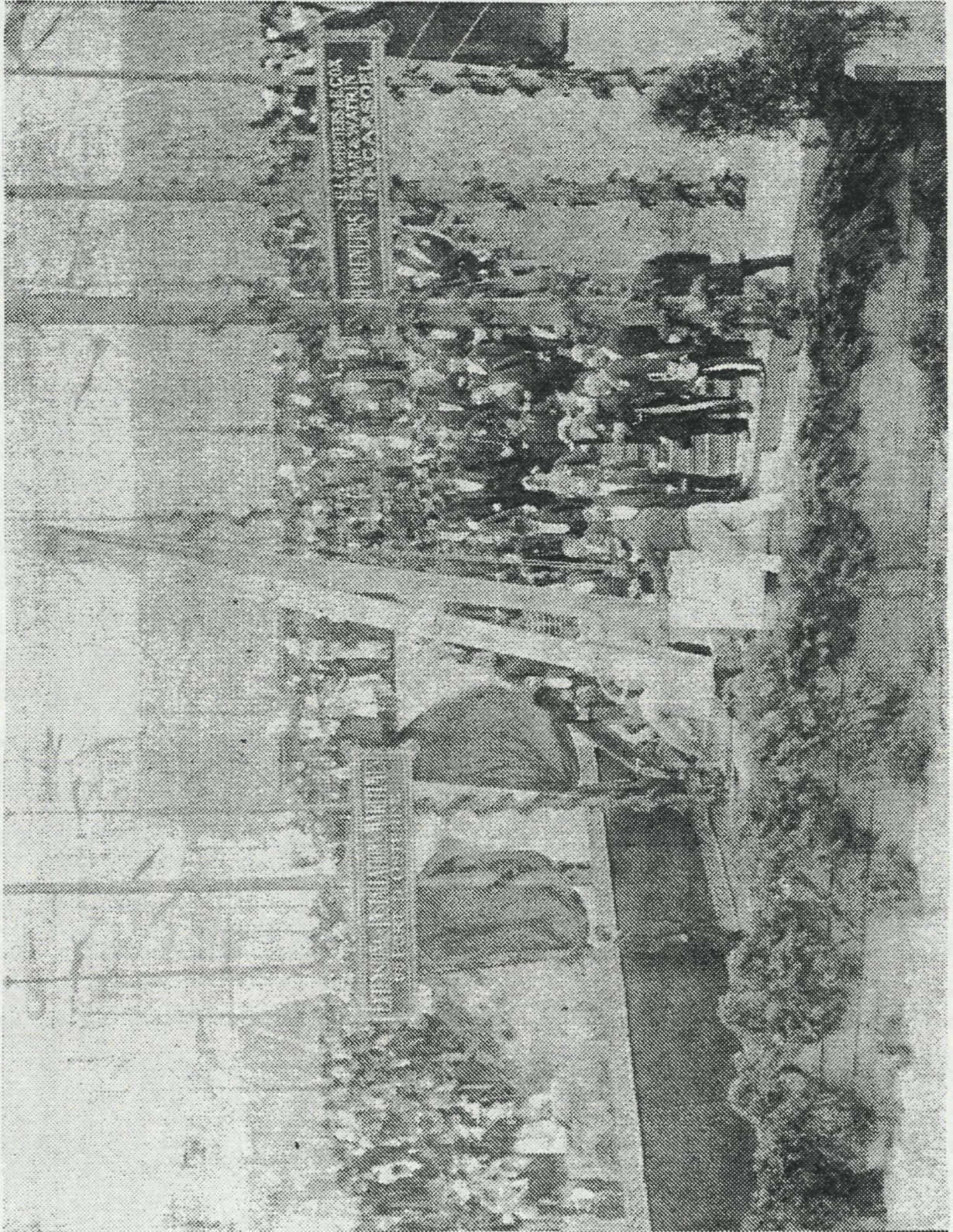
In de Van Iseghemlaan werd een stoet gevormd met een 80-tal verenigingen, die naar de "Bruggestraat" trok voor een haagvorming.

Om 11.00 uur stipt, stapte de koning uit zijn persoonlijk spoorrijtuig in het station en werd er een reeks van 51 kanonschoten afgevuurd door de artilleriebatterij van de burgerwacht.

De koning werd in het station begroet door burgemeester Pieters en gouverneur baron de Ruzette. (4)

Op de plechtigheid zelf waren een groot aantal hooggeplaatsten aanwezig. Alleen zij die een persoonlijke uitnodiging konden voorleggen waren toegelaten aan de kant waar de eerste steenlegging zou gebeuren. "Het publiek" mocht kijken vanaf de overkant van de toenmalige "Franse spuikom". (5)

Na de eerstesteenlegging keerde Leopold II onmiddellijk terug naar het station en hij verliet Oostende om 12.15 uur.

Dat was het startsein voor de lunch in de grote hangar langs de Franse spuikom, natuurlijk alleen voor genodigden, die er echter een echte vreetpartij van maakten, als we de lokale pers mogen geloven.

's Avonds werd er in het Kursaal een banket gehouden dat zeker niet voor de "Kleine honger" bedoeld was:

<i>Hors d'œuvre</i>	
<i>Croustades Léopold</i>	
<i>Puits d'amour</i>	<i>Chablis</i>
<i>Potage</i>	
<i>Pot Henri IV</i>	
<i>Crème Reine Marie-Henriette</i>	<i>Sherry</i>
<i>Poisson</i>	
<i>Suprême de turbot Kursaal</i>	
<i>Pommes nouvelles</i>	<i>Liefbraumilch</i>
<i>Relevée</i>	
<i>Selle de Béhague à l'Agnes Sorel</i>	<i>St Julien</i>
<i>Entrée</i>	
<i>Riz de veau à la Prince Albert</i>	<i>Château Larose</i>
<i>Légumes</i>	
<i>Petits pois au velours</i>	<i>Volnay</i>
<i>Sorbets à la Mozart</i>	
<i>Rôts</i>	
<i>Poularde Bruxelloise à la Broche</i>	<i>Pommery et Greno</i>
<i>Salade mariée</i>	
<i>Echouage de crustacés à l'Ostendaise</i>	<i>Louis Roederer</i>
<i>Entremets</i>	
<i>Bombe nationale serpentine</i>	
<i>Friandises</i>	
<i>Corbeille de fruits</i>	<i>Oporto Blanc (6)</i>

In zijn toespraak tijdens de plechtigheid van de eerstesteenlegging, dankte burgemeester Pieters de bijzonderste personen die de havenuitbreiding hadden gesteund en mogelijk gemaakt.

In de eerste plaats was dat natuurlijk Koning Leopold II en na enkele belangrijke politici zoals: de minister van Financiën Paul de Smet de Naeyer, de minister van Openbare Werken De Bruyn, de voorzitter van de handelsvereniging Van Imschoot, had hij speciale aandacht voor ingenieur Pierre Demey, die de eigenlijke plannenmaker was van de uit te voeren werken.

Ir. P. Demey genoot reeds bekendheid om zijn gedurfde projecten, want het was ook hij die het aangedurfd had om de toegang tot de havengeul te vergemakkelijken door de

Stroombank vóór de haveningang op twee plaatsen te laten doorsteken. (8)

De uitbreidingswerken werden toegewezen aan drie verenigde firma's: Coppieters en Cox uit Gent, Baar et Watrin uit Luik en J. & P. Carsoel uit Brussel, voor een bedrag van 14.830.000 Fr. Daarvan moest de Stad Oostende 6.500.000 Fr ophoesten, waarvoor een speciale lening werd uitgeschreven. (9)

Tot slot wil ik nog even de aandacht vestigen op het feit dat het bekijken van de situatieschets in Le Carillon gepubliceerd, doet besluiten dat die fameuze eerstesteenlegging niet gebeurd is daar waar we hem nu nog terugvinden, nl. in de glooiing gemetseld van de Demeysluis aan de kant van het Vindictivemonument, maar wel aan de overkant.

Ten tweede lijkt die steen op de foto van de eerstesteenlegging ook veel groter dan de huidige.

Deze twee vaststellingen doen vermoeden dat de steen op zeker ogenblik niet alleen verplaatst is maar ook door een andere steen vervangen werd.

Navraag bleef tot nu toe onbeantwoord.

Wie weet er wat met de eerste steen van Koning Leopold II gebeurd is?

Bronnen:

- (1) "Les nouvelles Installations Maritimes d'Ostende 1872-1898" door E. De Cuyper.
- (2) Tijdschrift "De Plate" p. 90/20 "Anderhalve Eeuw Spoor en Stations te Oostende" door F. Gevaert.
- (3) Le Carillon N° 74, 18 & 19 juni 1898
- (4) L'Echo d'Ostende N° 74, 21 juni 1898
- (5) Idem 3
- (6) L'Echo d'Ostende N° 2, 4 jan 1898
- (7) L'Echo d'Ostende N° 4, 9 jan 1898
- (8) Idem 1
- (9) Idem (4)